

การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Electronic Journal Uses of Lecturers and Graduate Students,
Faculty of Dentistry, Chiang Mai University

สดศรี กัณฑ์อินทร์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ e-mail: sodsri.gun@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ปัญหา และความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ จำนวน 120 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 179 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 241 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.60 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลจากการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.1 ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการเรียนการสอน โดยเรียนรู้วิธีการใช้จากบรรณารักษ์ และเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ โดยใช้ฐานข้อมูล Dentistry & Oral Science Source (DOSS) เป็นเครื่องมือในการสืบค้น มีวิธีการสืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง และอ่านข้อมูลโดยการดาวน์โหลดเพื่อเก็บไว้อ่านภายหลัง รูปแบบข้อมูลที่ใช้ คือ บทความวารสารฉบับเต็ม ส่วนสถานที่ที่ใช้สืบค้น คือ ที่ทำงาน/ภาควิชา/สาขาวิชา สำหรับปัญหาการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า โดยรวมอาจารย์และนักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่สามารถค้นหาบทความฉบับเต็มได้ครบทุกรายการ ส่วนในด้านความต้องการในการใช้ พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถดาวน์โหลดบทความฉบับเต็มได้ทุกรายการ

คำสำคัญ:

วารสารอิเล็กทรอนิกส์, การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

The research aims for studying the conditions of using, problems, and demands for the electronic journal uses of lecturers including graduate students of the faculty of Dentistry at Chiang Mai University by using the surveys as the significant tools to accumulate the information from 120 lecturers and 179 graduate students. The 241 surveys were thus returned, which can be valued as 80.60 percent of all sources surveyed. The percentage value, mean, and standard deviation were necessarily used in this data analysis.

The result showed that 92.1 percent of lecturers and students uses the electronic journals for academic purposes: teaching and studying preparation. They significantly learned how to use through the librarians' advice and self-learning procedure. Most of lecturers and students access electronic journals through the Faculty of Dentistry Library website. Dentistry & Oral Sciences Source (DOSS) is a searching tool that is self-paced learning and reading to download all information for their purposes in the next opportunity. The article format they use is full text. Plus, the searching place is located at the office or the department. Used by the lecturers and students, the use of electronic journals has found a moderate level of problems and the mean level was to be unable to discover the full text journals according to their desire. Thus, the demand for the electronic journal service use was found in the considerable level which mainly focuses on all full-text articles downloading.

Keyword:

Electronic Journal, Electronic Journal Uses

บทนำ

วารสารเป็นทรัพยากรสารสนเทศสำคัญที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจัดทำมาให้บริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการวิจัย เนื่องจากวารสารเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานที่นำเสนอข้อมูลความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการที่ทันสมัยในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ รวมทั้งนำเสนอผลการวิจัยใหม่ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการศึกษา แต่เนื่องด้วยในยุคปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ในแต่ละวันมีข้อมูลสารสนเทศเพิ่มขึ้นจำนวนมากมายมหาศาล ส่งผลทำให้พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดเปลี่ยนไป กล่าวคือ ผู้ใช้บริการมีความต้องการที่จะเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยผ่านช่องทางที่หลากหลาย และไม่จำเป็นต้องมาสืบค้นที่ห้องสมุด ดังนั้นรูปแบบวารสารที่ให้บริการในปัจจุบันส่วนใหญ่จึงเป็นรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถนำเสนอความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทุกขณะได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และกว้างขวางกว่าวารสารในรูปแบบฉบับพิมพ์ (มาลี อิศรานนท์, 2551) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดจัดให้บริการ

มีทั้งวารสารที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิก (Subscription) ที่มีค่าใช้จ่ายในการบอกรับ และวารสารที่มีการเผยแพร่แบบสาธารณชน (Open Access) ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงบทความได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงวารสารในฐานข้อมูลที่สำนักพิมพ์เปิดให้ทดลองใช้ฟรี (Free Trial) ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนสามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็ม หรืออ่านเนื้อหาผ่านคอมพิวเตอร์ของตนเองได้ทุกที่ทุกเวลาโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ระยะเวลาและสถานที่ (วารุณี ศรีโทโคตร, 2561)

สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา วารสารอิเล็กทรอนิกส์นับเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญต่อการเรียน การสอน และการค้นคว้าวิจัย ของอาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการในแต่ละสาขาวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องติดตาม ข้อมูล ข่าวสาร ความก้าวหน้าใหม่ๆ ในสาขาวิชาที่สอนและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการสอนอย่างมีคุณภาพ ในส่วนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาก็ต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รับมุมมองความรู้ที่กว้าง ประกอบกับการทำวิทยานิพนธ์จำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้าบทความวิชาการจากผลงานที่มีผู้ศึกษามาก่อนแล้ว เพื่อค้นหาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยใหม่ อันจะนำมาใช้ในการทบทวนวรรณกรรมและสนับสนุนให้งานวิทยานิพนธ์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้อาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษายังสามารถใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความรู้ใหม่ การนำเสนอผลการปฏิบัติงานหรือผลงานวิชาการ และงานวิจัยของตนเองอันเป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้วัดคุณภาพความเป็นเลิศทางวิชาการ (รุ่งอรุณ สิงคลีประภา, 2550)

ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นห้องสมุดเฉพาะสาขาวิชาทางด้านทันตแพทยศาสตร์ ที่มีภาระงานด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย แก่นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนของคณะทันตแพทยศาสตร์ รวมทั้งบริการวิชาการแก่บุคคลภายนอกผู้ประกอบวิชาชีพด้านทันตแพทย์ที่มาขอใช้บริการ ห้องสมุดมีนโยบายในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทางด้านทันตแพทยศาสตร์ทุกประเภท ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความทันสมัย ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการและครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอน และการวิจัยภายในคณะทันตแพทยศาสตร์ วารสารเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่จำเป็นมากในการเรียนการสอนในสาขาวิชาทันตแพทยศาสตร์ เนื่องจากวารสารให้ข้อมูลทางวิชาการ ผลการวิจัย ความรู้ใหม่ๆ มีการผลิตและนำเสนอข้อมูลอย่างต่อเนื่อง (วิรัชญา หงส์กาญจนกุล, 2551) ห้องสมุดจึงเห็นถึงความสำคัญของการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งให้ความสะดวกในการเข้าถึงบทความได้รวดเร็ว จึงได้ปรับเปลี่ยนการบอกรับวารสารวิชาการทางด้านทันตแพทย์ จากรูปแบบวารสารฉบับพิมพ์ทุกรายการที่บอกรับมาเป็นรูปแบบวารสารฉบับอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และมีการรวบรวมรายชื่อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางด้านทันตแพทย์จากทุกแหล่งข้อมูลมาให้บริการบนเว็บไซต์ของห้องสมุด เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบทความวารสารแก่ผู้ใช้บริการ ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้วารสารได้จำนวนมากว่าการบอกรับวารสารฉบับพิมพ์ และผู้บริการที่จะเข้าใช้พร้อมกันได้ทีละหลายคน ค้นได้จากทุกที่ทุกเวลา ซึ่งตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการในยุคปัจจุบัน รวมทั้งทำให้ประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บวารสาร และลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรห้องสมุดที่ต้องรับผิดชอบด้านการจัดบริการวารสารในลักษณะรูปแบบฉบับพิมพ์

นับตั้งแต่ห้องสมุดได้ปรับเปลี่ยนการให้บริการวารสารจากฉบับพิมพ์เป็นฉบับอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่มีการศึกษาถึงการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการ ดังนั้น เพื่อให้ห้องสมุดสามารถจัดบริการที่ก่อให้เกิด ประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้บริการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรหลักที่ใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาบริการวารสาร

อิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมทั้งจัดบริการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศให้คุ้มค่ากับงบประมาณที่จัดซื้อต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ปฏิบัติงานสอนในปีการศึกษา 2561 จำนวน 120 คน โดยไม่นับรวมอาจารย์พิเศษและอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2561 จำนวน 179 คน รวมเป็นจำนวนประชากรทั้งสิ้น 299 คน

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แบบสอบถามมี 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย ชั้นปีที่กำลังศึกษา และสาขาวิชาที่เรียน สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอาจารย์ ประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการและสาขาวิชาที่สังกัด เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการใช้/ไม่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ การเรียนรู้วิธีการใช้ วิธีการเข้าใช้ เครื่องมือในการสืบค้น วิธีการสืบค้น วิธีการอ่านข้อมูล รูปแบบข้อมูลวารสารที่ใช้ สถานที่ใช้ในการสืบค้น ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ และคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในด้านต่างๆ จำนวน 13 ข้อคำถาม และ**ตอนที่ 4** เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 8 ข้อคำถาม โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้กำหนดระดับค่าของปัญหา /ความต้องการไว้ 5 ระดับ ตามมาตรวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดังนี้ (Best, J. W., 2003, p. 318-319)

- ระดับ 5 หมายถึง ปัญหา/ ความต้องการ ระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ปัญหา/ ความต้องการ ระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ปัญหา/ ความต้องการ ระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ปัญหา/ ความต้องการ ระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ปัญหา/ ความต้องการ ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการใช้อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

3.1 กลุ่มอาจารย์ ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามไปถึงอาจารย์ที่สังกัดสาขาวิชาต่างๆ ในคณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 120 ชุด โดยระบุวันขอรับแบบสอบถาม และผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.2 กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามตามจำนวนรายชื่อนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา จำนวน 179 ชุด โดยขอความร่วมมือกับตัวแทนนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาเป็นผู้รวบรวมแบบสอบถามส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยที่ห้องสมุด สำหรับนักศึกษาบางส่วนได้กรอกข้อมูล และนำส่งให้ผู้วิจัยด้วยตนเองในวันที่มาใช้บริการที่ห้องสมุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 241 ชุด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และลงรหัสในแบบสอบถามทุกข้อ จากนั้นนำข้อมูลที่ลงรหัสไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ข้อมูลส่วนนี้จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามกลุ่มประชากรต่อไป

4.2 ข้อมูลสภาพการใช้อารสารอิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ พร้อมทั้งแสดงค่าร้อยละกำกับ

4.3 ข้อมูลปัญหาการใช้อารสารอิเล็กทรอนิกส์ และความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น.121)

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	ปัญหา/ ความต้องการ ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	ปัญหา/ ความต้องการ ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	ปัญหา/ ความต้องการ ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	ปัญหา/ ความต้องการ ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	ปัญหา/ ความต้องการ ระดับน้อยที่สุด

4.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้อารสารอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เพิ่มเติมข้อความแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูลเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการ ด้านการส่งเสริมการใช้ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 241 คน เป็นนักศึกษา ร้อยละ 59.8 และอาจารย์ ร้อยละ 40.2

2. สภาพการใช้อารสารอิเล็กทรอนิกส์

2.1 อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.1 ใช้อารสารอิเล็กทรอนิกส์ มีเพียงร้อยละ 7.9 ที่ไม่ใช้ ซึ่งผู้ที่ไม่ใช่เป็นอาจารย์ ร้อยละ 7.2 และ เป็นนักศึกษา ร้อยละ 8.3 โดยมีเหตุผลสำคัญที่ไม่ใช่ คือไม่รู้จักและไม่ทราบเกี่ยวกับบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุด (ร้อยละ 57.9) รองลงมา คือ ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ (ร้อยละ 52.6) ทั้งนี้ผู้ที่ไม่ใช้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.9 ไม่มีความต้องการที่จะใช้อารสารอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต แต่อีกร้อยละ 42.1 มีความต้องการที่จะใช้ในอนาคต

2.2 วัตถุประสงค์ในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.4 ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการเรียนการสอน รองลงมา ร้อยละ 74.3 ใช้เพื่อทำวิจัย/วิทยานิพนธ์

2.3 การเรียนรู้วิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาเรียนรู้วิธีการใช้จากบรรณารักษ์ และเรียนรู้ด้วยตนเอง มากที่สุด ในจำนวนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 59.9 รองลงมา เรียนรู้จากเพื่อน และเรียนรู้จากการเข้าอบรมการใช้ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดจัด (ร้อยละ 41.0 และ ร้อยละ 39.2 ตามลำดับ) โดยกลุ่มอาจารย์เรียนรู้วิธีใช้ด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 73.3) ในขณะที่กลุ่มนักศึกษาเรียนรู้วิธีใช้จากบรรณารักษ์มากที่สุด (ร้อยละ 65.2) และ พบว่า ทั้งกลุ่มอาจารย์และนักศึกษาเรียนรู้วิธีการใช้จากคู่มือ และเอกสารแนะนำการใช้ น้อยที่สุด (ร้อยละ 25.6 และ ร้อยละ 18.2 ตามลำดับ)

2.4 วิธีการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาเข้าใช้ ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์มากที่สุด (ร้อยละ 80.6) รองลงมา เข้าใช้ผ่าน Search Engine (ร้อยละ 68.0) และ เข้าใช้ที่เว็บไซต์ฐานข้อมูลโดยตรง (ร้อยละ 59.0)

2.5 ฐานข้อมูลที่ใช้เป็นเครื่องมือสืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.2 ใช้ฐานข้อมูล DOSS: Dentistry & Oral Sciences Source เป็นเครื่องมือในการสืบค้น รองลงมา ใช้ฐานข้อมูล WorldCat (ร้อยละ 47.3) และ ใช้ฐานข้อมูล E-Resource (e-Journal) (ร้อยละ 35.6)

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม พบว่า กลุ่มอาจารย์ใช้ฐานข้อมูล E-Resource (e-Journal) เป็นเครื่องมือในการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด คือ ร้อยละ 51.1 รองลงมา ใช้ฐานข้อมูล DOSS: Dentistry & Oral Sciences Source (ร้อยละ 46.7) ส่วนในกลุ่มนักศึกษา พบว่า ใช้ฐานข้อมูล DOSS: Dentistry & Oral Sciences Source มากที่สุด คือ ร้อยละ 64.4 รองลงมา ใช้ฐานข้อมูล WorldCat (ร้อยละ 55.3)

2.6 วิธีการสืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาสืบค้นด้วยตนเองมากที่สุด คือ ร้อยละ 87.4 รองลงมา คือ ให้บรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดสืบค้นให้ และให้นักศึกษา/ผู้ช่วยวิจัยสืบค้นให้ คิดเป็นร้อยละ 47.3 และ ร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

2.7 วิธีการอ่านข้อมูลจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีวิธีการอ่านข้อมูลโดยการดาวน์โหลดเพื่อเก็บไว้อ่านภายหลัง มากที่สุด ร้อยละ 69.8 รองลงมา คือ อ่านจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ทันที ร้อยละ 64.9 และ พิมพ์ข้อมูลออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์มาอ่าน ร้อยละ 51.8 นอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งกลุ่มอาจารย์และกลุ่มนักศึกษามีวิธีส่งข้อมูลไปยัง E-Mail ของตนเองเพื่อเก็บไว้อ่านภายหลังน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 21.1 และ 15.9 ตามลำดับ

2.8 รูปแบบข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์และนักศึกษานิยมใช้มากที่สุด คือ บทความฉบับเต็ม (ร้อยละ 95.9) รองลงมา คือ บทคัดย่อ ร้อยละ 36.0 และ ใช้ข้อมูลรูปแบบบรรณานุกรม น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 16.7 โดยกลุ่มอาจารย์ ร้อยละ 100.0 ใช้ข้อมูลที่เป็นบทความฉบับเต็ม ส่วนกลุ่มนักศึกษาใช้บทความฉบับเต็มมากที่สุดเช่นกัน คือ ร้อยละ 93.2

2.9 สถานที่สืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ส่วนใหญ่อาจารย์และนักศึกษา ร้อยละ 67.6 สืบค้นจากที่ทำงาน/ภาควิชา/สาขาวิชา มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 66.7 สืบค้นจากที่พัก/หอพัก และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม พบว่า อาจารย์สืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์จากที่ทำงาน/ภาควิชา/สาขาวิชา มากที่สุด คือ ร้อยละ 88.9 ในขณะที่กลุ่มนักศึกษาสืบค้นที่ห้องสมุดมากที่สุด คือ ร้อยละ 66.7

3. ปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ไม่สามารถค้นหาบทความฉบับเต็มได้ครบทุกรายการ ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา คือ การเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์บางรายชื่อมีเงื่อนไขในการเข้าใช้ ($\bar{X} = 3.78$) และ ไม่สามารถค้นหาบทความฉบับเต็มจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ฉบับย้อนหลังที่ต้องการได้ ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของกลุ่มอาจารย์จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า ตำแหน่งอาจารย์มีปัญหาค้นหาบทความฉบับเต็มได้ครบทุกรายการ ($\bar{X} = 3.96$) ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์ มีปัญหาการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์บางรายชื่อมีเงื่อนไขในการเข้าใช้ ($\bar{X} = 3.68$ และ $\bar{X} = 4.50$ ตามลำดับ) ส่วนตำแหน่งรองศาสตราจารย์มีปัญหาค้นหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ได้เมื่ออยู่นอกเครือข่ายมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.83$) สำหรับกลุ่มนักศึกษาจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีปัญหาเหมือนกัน คือไม่สามารถค้นหาบทความฉบับเต็มได้ครบทุกรายการ ($\bar{X} = 4.09$ และ $\bar{X} = 4.20$ ตามลำดับ) ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีปัญหาในการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์บางรายชื่อมีเงื่อนไขในการเข้าใช้ ($\bar{X} = 3.87$)

4. ความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) โดยความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ สามารถดาวน์โหลดบทความฉบับเต็มได้ทุกรายการ ($\bar{X} = 4.49$) ค้นข้อมูลย้อนหลัง (Back file) ได้อย่างน้อย 10 ปี ($\bar{X} = 4.45$) และมีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการครอบคลุมทุกสาขาวิชา ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาระดับความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของกลุ่มอาจารย์จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า ตำแหน่งอาจารย์มีความต้องการให้สามารถดาวน์โหลดบทความฉบับเต็มได้ทุกรายการ ($\bar{X} = 4.50$) ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ มีความต้องการให้สามารถค้นข้อมูลย้อนหลัง (Back file) ได้อย่างน้อย 10 ปี เช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.60$, $\bar{X} = 4.67$ และ $\bar{X} = 4.67$ ตามลำดับ) สำหรับกลุ่มนักศึกษาจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 3 มีความต้องการให้สามารถดาวน์โหลดบทความฉบับเต็มได้ทุกรายการ เช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.43$ และ $\bar{X} = 4.48$ ตามลำดับ) ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความต้องการให้ สามารถค้นข้อมูลย้อนหลัง (Back file) ได้อย่างน้อย 10 ปี ($\bar{X} = 4.53$)

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา พบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะสรุปได้ประเด็นที่สำคัญ เช่น ห้องสมุดควรรวบรวมแหล่งข้อมูลการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในฐานเดียว ควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบทความฉบับเต็มให้ได้มากขึ้น ห้องสมุดควรจัดแนะนำบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้ทั่วถึงบุคลากรทุกกลุ่มในคณะฯ ห้องสมุดควรจัดทำคู่มืออธิบายวิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการค้นหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น และควรปรับปรุงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในคณะฯ ที่ล่าช้าและมีปัญหาสัญญาณเครือข่ายหลุดบ่อยครั้ง เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล โดยแยกอภิปรายตามหัวข้อดังนี้

1. สภาพการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์

1.1 ผลจากการศึกษาถึงวัตถุประสงค์ในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการเรียนการสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนถือเป็นภารกิจหลักของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการเรียน การสอน ตลอดจนการทำวิจัย จึงทำให้วารสารอิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าของอาจารย์และนักศึกษา เนื่องจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นแหล่งสารสนเทศที่เสนอเรื่องราวใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน เนื้อหาหรือบทความวิชาการบางรายการของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ถือเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่นำเสนอโดยนักวิจัยและนักวิชาการจากที่ศึกษาและค้นคว้าวิจัย (รุ่งอรุณ สิงคลีประภา, 2550) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มะลิวรรณ สุวรรณพฤกษ์ (2546) รุ่งอรุณ สิงคลีประภา (2550) จันทรเพ็ญ จุ้ยจรงค์ (2549) มาลี อิศรานนท์ (2551) วิลาวลัย โตะเอี่ยม และคณะ (2550) Acheampong, Boakye & Agyekum (2019)

สำหรับผลการศึกษาถึงเหตุผลของกลุ่มผู้ที่ไม่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีอาจารย์และนักศึกษาเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 7.9 เท่านั้นที่ไม่ใช้ เหตุผลสำคัญที่ไม่ใช้ เนื่องจากไม่รู้จักและไม่ทราบเกี่ยวกับบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าห้องสมุดยังประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ไม่ทั่วถึง กลุ่มผู้ใช้บริการ ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วริชญา หงส์กาญจนกุล (2551) ที่พบเช่นกันว่า เหตุผลส่วนใหญ่ของอาจารย์ที่ไม่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ คือ ไม่รู้จักและไม่ทราบเกี่ยวกับบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์

1.2 จากการศึกษาการเรียนรู้วิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่จะเรียนรู้จากบรรณารักษ์ และเรียนรู้ด้วยตนเอง มากที่สุด โดยกลุ่มอาจารย์ส่วนใหญ่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากอาจารย์มีประสบการณ์ในการค้นหาข้อมูลด้วยตนเองจากการศึกษาในสถาบันการศึกษา การทำวิจัย และการทำผลงานทางวิชาการที่ต้องใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนภารกิจดังกล่าว จึงทำให้อาจารย์สามารถเรียนรู้การใช้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วริชญา หงส์กาญจนกุล (2551) ประทุมรัตน์ รัตน์น้อย (2550) รุ่งอรุณ สิงคลีประภา (2550) สำหรับกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ เรียนรู้วิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์จากบรรณารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับจันทรเพ็ญ จุ้ยจรงค์ (2549) ที่พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เรียนรู้วิธีการใช้โดยได้รับคำแนะนำจากบรรณารักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในทุกๆ ปีการศึกษาใหม่ ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์จะจัดอบรม แนะนำการสืบค้นสารสนเทศทางด้านทันตแพทยศาสตร์ให้แก่นักศึกษาใหม่ระดับบัณฑิตศึกษาของคณะทันตแพทยศาสตร์ เป็นประจำทุกปีการศึกษาในวันปฐมนิเทศ และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ Dentistry Library Class ในหัวข้อ การสืบค้นสารสนเทศทางด้านทันตแพทย์เพื่อการวิจัย ตามตารางการอบรมที่กำหนดไว้เป็นประจำทุกเดือน จึงทำให้นักศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้จากบรรณารักษ์มากที่สุด

1.3 ในการศึกษาวิธีการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ผลปรากฏว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ โดยสืบค้นผ่านฐานข้อมูล Dentistry & Oral Sciences Source (DOSS) มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ได้จัดทำเว็บไซต์ที่สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกสนับสนุนการใช้งานผ่านอุปกรณ์สื่อสารทุกรูปแบบ ทั้งคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กและสมาร์ทโฟน ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ได้สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ จุ้ยจรงค์ (2549) วชิรย์พร คุณสนอง (2546) มาลี อิศรานนท์ (2551) วิลาวลัย โตะเอี่ยม และคณะ (2550)

1.4 จากการศึกษาวิธีการสืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นข้อมูลด้วยตนเองมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การเรียนการสอนและการรักษาทางด้านทันตแพทยศาสตร์ จำเป็นต้องมีการค้นหาข้อมูลและวิทยาการใหม่ๆ มาใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการรักษาพยาบาล จึงทำให้อาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่ทำงานแล้วเข้ามาศึกษาต่อมีประสบการณ์และคุ้นเคยกับการค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทุมรัตน์ รัตน์น้อย (2550) และ มาลี อิศรานนท์ (2551)

1.5 วิธีการอ่านข้อมูลจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์และนักศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีดาวน์โหลดเพื่อเก็บไว้อ่านภายหลัง ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัจจุบันมีโปรแกรมช่วยจัดการบรรณานุกรมสำเร็จรูป เช่น โปรแกรม EndNote, Zotero, Mendeley เป็นต้น โปรแกรมเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่สามารถจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรมที่สืบค้น รวมทั้งสามารถแนบไฟล์บทความฉบับเต็มเพื่อเก็บไว้อ่านภายหลังได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ วริษฐา หงส์กาญจนกุล (2551) และ วิลาวัณย์ โตะเอี่ยม และคณะ (2550)

1.6 ผลการศึกษาที่พบว่า รูปแบบข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์และนักศึกษาต้องการใช้มากที่สุดคือ บทความฉบับเต็ม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงวุฒิ ตรังวัฒนา (2543) Singh & Gill (2012) Olayemi, Abolarinwa & Olayemi (2017) จันทรเพ็ญ จุ้ยจรงค์ (2549) วริษฐา หงส์กาญจนกุล (2551) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการอ่านเนื้อหาจากบทความฉบับเต็มจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์มากกว่าการอ่านจากบทคัดย่อ จึงทำให้สามารถใช้ข้อมูลจากเอกสารฉบับเต็มเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการเรียนการสอนและการรักษาพยาบาลได้ทันที ประกอบกับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดให้บริการส่วนใหญ่สามารถเข้าใช้เอกสารฉบับเต็มได้

1.7 ในด้านสถานที่สืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์จากที่ทำงาน/ภาควิชา/สาขาวิชามากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสืบค้นจากที่ทำงาน/ภาควิชา/สาขาวิชา เป็นการสืบค้นข้อมูลภายในเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ทำให้สะดวกในการเข้าถึงบทความวารสารฉบับเต็มโดยไม่ต้องเสียเวลาในการเชื่อมต่อ VPN เหมือนกับการใช้งานภายนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยนี้ตรงกับการศึกษาหลายๆ เรื่อง ได้แก่ การศึกษาของ มะลิวรรณ สุวรรณพฤษ (2546) วิลาวัณย์ โตะเอี่ยม และคณะ (2550) วริษฐา หงส์กาญจนกุล (2551) Singh & Gill (2012) และ Nanda (2017)

2. ปัญหาการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์

จากการศึกษาพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ไม่สามารถค้นหาบทความฉบับเต็มได้ครบทุกรายการ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากบทความที่ต้องการอยู่ในวารสารที่ห้องสมุดไม่ได้บอกรับ หรือเป็นวารสารฉบับใหม่ที่ยังไม่มีการเผยแพร่ หรืออาจเป็นวารสารฉบับพิมพ์ย้อนหลังซึ่งไม่มีให้บริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะผู้ใช้บริการสืบค้นจากนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยโดยไม่ได้เชื่อมต่อระบบ VPN ของมหาวิทยาลัย จึงเกิดปัญหาในการเข้าถึงและดาวน์โหลดบทความฉบับเต็ม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร ขาวบาง และคณะ (2551) วริษฐา หงส์กาญจนกุล (2551) วิลาวัณย์ โตะเอี่ยม และคณะ (2550) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Olayemi, Abolarinwa & Olayemi (2017) และ Kumar & Reddy (2014)

3. ความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการให้สามารถดาวน์โหลดบทความฉบับเต็มได้ทุกรายการ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่า ปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์และนักศึกษาประสบสูงสุด คือ ไม่สามารถค้นหาบทความฉบับเต็มได้ครบทุกรายการ จึงทำให้มีความต้องการที่จะสามารถเข้าถึง

บทความฉบับเต็ม และสามารถดาวน์โหลดวารสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ทุกรายการ ผลการวิจัยนี้ตรงกับการศึกษาของ ทรงวุฒิ ตรังวัฒนา (2543) และ มะลิวรรณ สุวรรณพุกซ์ (2546)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาถึงเหตุผลที่อาจารย์และนักศึกษาส่วนน้อย (ร้อยละ 7.9) ไม่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์พบว่า มีเหตุผลสำคัญที่ไม่ใช่ คือ ไม่รู้จักและไม่ทราบเกี่ยวกับบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และยังพบว่าในจำนวนผู้ที่ไม่ใช้นี้ จำนวนเกินกว่าครึ่งไม่มีความต้องการที่จะใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต ดังนั้น ห้องสมุดควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่กลุ่มผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและหลากหลายช่องทาง เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ทราบถึงความสำคัญและประโยชน์ของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการเรียน การสอน และการวิจัย เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย สามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว นอกจากนี้ห้องสมุดควรเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น เพื่อช่วยกระตุ้นให้มีการใช้อย่างคุ้มค่า

2. เมื่อผลการวิจัยการเรียนรู้วิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการใช้จากบรรณารักษ์ ดังนั้น บรรณารักษ์ห้องสมุดควรต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และเรียนรู้วิธีการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนเทคนิคการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลเฉพาะสาขาวิชาที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูล และเทคนิคใหม่ๆ ไปแนะนำและสอนการสืบค้นข้อมูลให้แก่ผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า อาจารย์และนักศึกษาเรียนรู้วิธีการใช้จากคู่มือและเอกสารแนะนำการใช้น้อยที่สุด ดังนั้น ห้องสมุดควรพัฒนาและปรับปรุงสื่อที่ใช้ในการแนะนำวิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการบนเว็บไซต์ของห้องสมุด รวมทั้งประชาสัมพันธ์สื่อที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น เพื่อกระตุ้นให้อาจารย์และนักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์จากสื่อดังกล่าว

3. ผลจากการศึกษาวิธีการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ ดังนั้น ห้องสมุดควรรวบรวมแหล่งข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์สาขาทันตแพทยศาสตร์มาให้บริการบนเว็บไซต์ และเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลบทความฉบับเต็ม เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงวารสารได้ ณ จุดเดียว ตลอดจนห้องสมุดควรพัฒนาและปรับปรุงเว็บไซต์อย่างสม่ำเสมอให้เป็นไปตามมาตรฐานเว็บไซต์สากล สร้างเมนูการเข้าใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการในการสืบค้นข้อมูลโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ รวมทั้งตอบสนองต่อการเข้าใช้งานผ่านอุปกรณ์สื่อสารหลากหลายรูปแบบ

4. จากการศึกษาวิธีการสืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ผลปรากฏว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นข้อมูลด้วยตนเองมากที่สุด ดังนั้น ห้องสมุดควรจัดบริการแจ้งข่าวสารถึงอาจารย์และนักศึกษาเมื่อมีบริการใหม่ๆ หรือมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนแนะนำแหล่งสารสนเทศวารสารอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ ที่มีบริการบนเว็บไซต์ต่างๆ โดยอาจแจ้งข่าวสารทางอีเมล หรือทางเพจเฟซบุ๊ก เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษาได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และสามารถสืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

5. จากผลการวิเคราะห์ปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่พบว่า อาจารย์และนักศึกษาไม่สามารถค้นหาบทความฉบับเต็มได้ครบทุกรายการ และผลการศึกษาถึงความต้องการในการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ก็พบว่า อาจารย์และนักศึกษาต้องการให้สามารถดาวน์โหลดบทความฉบับเต็มได้ทุกรายการ ดังนั้น ในการบอกรับวารสาร

อิเล็กทรอนิกส์ห้องสมุดควรพิจารณาคัดเลือกวารสารที่สามารถสืบค้นบทความฉบับเต็มได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ห้องสมุดควรเพิ่มบริการใหม่ๆ นอกเหนือจากบริการที่ห้องสมุดมีอยู่แล้ว เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่อาจารย์และนักศึกษาในการค้นหาค้นหาบทความที่ไม่สามารถดาวน์โหลดฉบับเต็มได้ เช่น บริการขอสำเนาบทความ (Reprint) จากเจ้าของผลงาน บริการสั่งซื้อบทความจากสำนักพิมพ์ เป็นต้น

6. จากการที่คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการเปิดสอนหลักสูตรใหม่ในระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบกับผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความต้องการในระดับมากให้ห้องสมุดมีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการครอบคลุมทุกสาขาวิชา ดังนั้น ห้องสมุดควรจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในคณะทันตแพทยศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์โดยการวิเคราะห์จากสถิติการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดซื้อด้วยงบประมาณของห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของงบประมาณการจัดซื้อและการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ อันจะเป็นแนวทางในการจัดซื้อและส่งเสริมการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดความคุ้มค่าคุ้มทุนต่อไป

2. ควรศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบริการให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บริการให้มากที่สุด

รายการอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ จุ้ยจรงค์ษ์. (2549). *การใช้ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- ทรงวุฒิ ตรังวัฒนา. (2543). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของคณาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประทุมรัตน์ รัตน์น้อย. (2550). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- มะลิวรรณ สุวรรณพฤกษ์. (2546). *สภาพการใช้และความต้องการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- มาลี อิศรานนท์. (2551). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในสำนักหอสมุดกลาง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>

- รุ่งอรุณ ลิงคลีประภา. (2550). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- วารุณี ศรีโทโคตร. (2561). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (รายงานผลการวิจัย)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิรัชญา หงส์กาญจนกุล. (2551). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- วัชรีย์พร คุณสนอง. (2546). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>
- วิลาวัลย์ ไต้เอี่ยม, สิริพร ทิวะสิงห์, และยุวดี มโนมยธิกาญจน์. (2550). *การศึกษาการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น (รายงานผลการวิจัย)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัมพร ขาวบาง, อารีย์ ชื่นวัฒนา, และนุชรีตรี โจน่วงศ์. (2551). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์วิทยาศาสตร์สุขภาพและเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยมหิดล*. *บรรณศาสตร์ มคอ*, 1(1). 1-19.
- Acheampong, S. A., Boakye, E., & Agyekum, B. O. (2019). *Access and use of e-journals by students of Kumasi Technical University, Kumasi, Ghana*. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. Retrieved from <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/2327>
- Best, J. W. and Kahn, J. V. (2003). *Research in education* (9th ed.). Boston: Pearson Education.
- Kumar, M. A., and Reddy, V. P. (2014). *Use of e-journals by research scholars in university libraries in Andhra Pradesh*. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. Retrieved from <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/73897>
- Nanda, A. (2017). *Use and awareness of e-journals by the faculty and research scholars of Veer Surendra Sai University of Technology: A study*. *DESIDOC journal of library & information technology*, 37(4), 274-280.
- Olayemi, O. M., Abolarinwa, T. S., & Olayemi, K. J. (2017). *The Use of e-journals by health researchers: a case study of the Nigerian Institute of Medical Research (NIMR)*. *Journal of Information Science Theory and Practice*, 5(3), 61-70.
- Singh, K., & Gill, M. S. (2012). *Use of e-journals by medical professionals: A study of Indian Council of Medical Research (ICMR) libraries in Delhi*. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. Retrieved from <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/810>